

BESCHERMT

BEWAAKT

BEVORDERT

www.ggdzl.nl

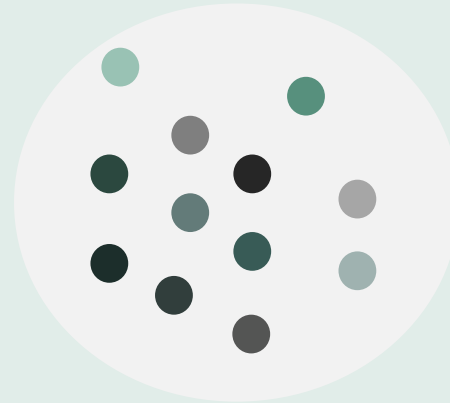
The background of the slide is a photograph of a rural landscape. In the foreground, there is a field of tall green grass. In the middle ground, there are green fields, some trees, and a small village with a church. In the background, there are rolling green hills covered in trees under a clear blue sky.

➤ Gewasbescherming en gezondheid

Kahren van Eer
Adviseur Milieu en Gezondheid

Rob van Aalsburg
Arts Maatschappij en Gezondheid, Medische Milieukunde

➤ Wat zijn bestrijdingsmiddelen?

1 of meerdere werkzame stoffen
en hulpstoffen

Bestrijdingsmiddelen (pesticiden)
voorkomen of bestrijden...

➤ Gewasbeschermingsmiddelen

Ongewenste organismen

Ziekten en plagen

Onkruid

➤ Wat zijn de gezondheidsrisico's?

- Bepaalde stoffen in bestrijdingsmiddelen kunnen een risico zijn voor de gezondheid.
- Hangt af van:

Schadelijkheid

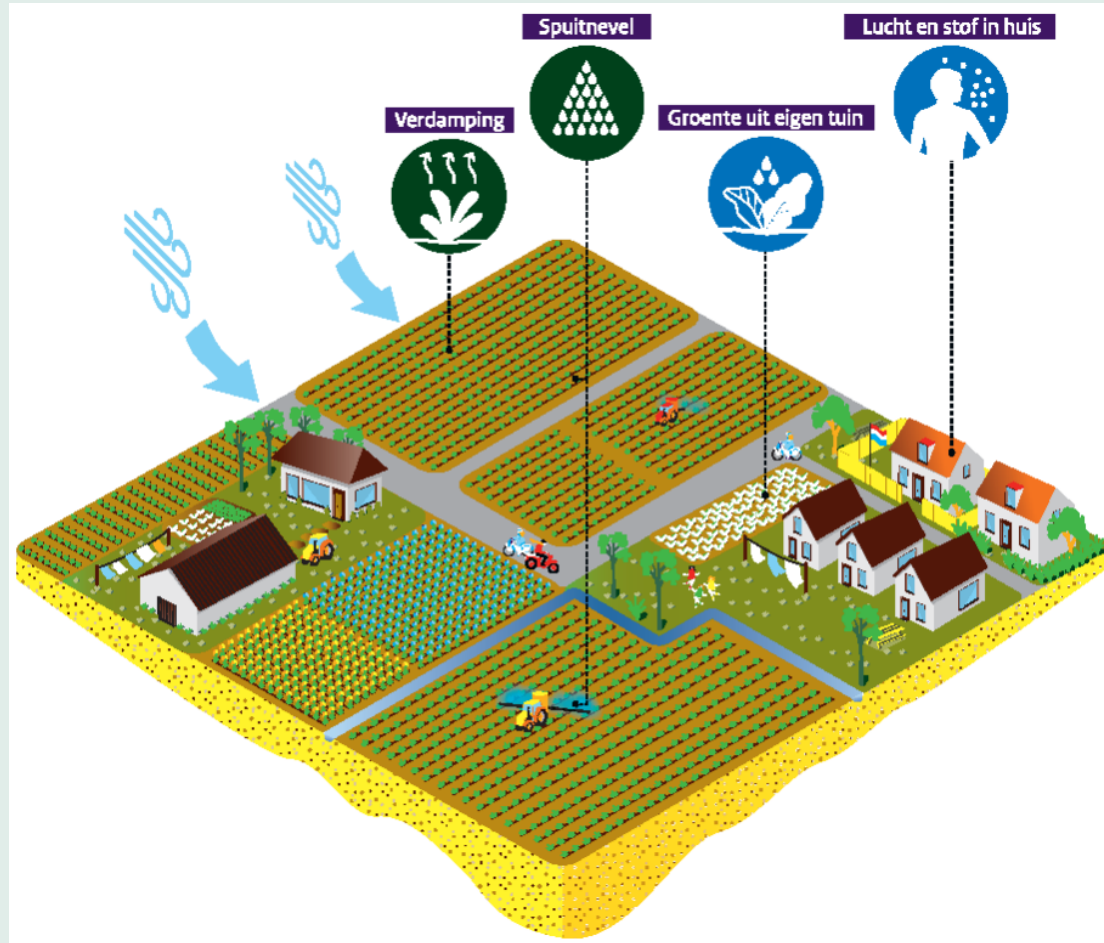
Hoeveel je binnenkrijgt

Blootstelling

- Concentratie
- Volume
- Frequentie gebruik
- Type teelt bepaalt bovenstaande

➤ Blootstellingsroutes

Bron: [Onderzoek Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden 1 | RIVM](#)

- Sputnevel
- Verdamping
- Hechten aan stofdeeltjes (huisstof)
- Eten van (zelfgekweekte) groente en fruit waar resten van bestrijdingsmiddel opzit
- Onveilig gebruik
- Uitspoeling naar grond- en oppervlaktewater, met risico voor drinkwater

➤ Buitenlands onderzoek

- Gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen kan gezondheidsschade veroorzaken.
- Beroepsmatige blootstelling
- Omwonenden van landbouwbedrijven die veel bestrijdingsmiddelen gebruiken

Oorzakelijk verband moeilijk vast te stellen, alleen getalsmatig verband.

➤ Gezondheidsverkenning omwonenden en landbouwpercelen (RIVM)

Gezondheidsgegevens van
Nederlanders in niet-
stedelijke gebieden

In het algemeen

Binnen 250 van
landbouw

Weinig tot geen
landbouw

Nabij maisteelt

- Hogere sterfte aan luchtwegaandoeningen
- Niet duidelijk of bestrijdingsmiddelen hiervan de oorzaak zijn

Verband niet eenduidig

Geboortegewicht ← - - - - - ➤ Zomergerst

Ziekte van Parkinson ← - - - - - ➤ Fruitteelt

Oogirritaties ← - - - - - ➤ Fruitteelt

Leukemie ← - - - - - ➤ Granen-bieten-aardappelenteelt

➤ Onderzoek Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden, deel 1 (RIVM)

Doel: Blootstelling aan bestrijdingsmiddelen bij omwonenden van landbouwpercelen onderzoeken

Bollenvelden met
neerwaartse bespuiting

Telers

Omwonenden

250 meter

> 500 meter

Blootstelling

Bijdrage van andere blootstellingsroutes (bijv. voeding)?

› Onderzoek Bestrijdingsmiddelen en Omwonenden, deel 2 (RIVM)

- › Doel: Het effect van bestrijdingsmiddelen op de gezondheid van omwonenden van landbouwpercelen en van agrariërs in Nederland onderzoeken.

- › Bijdragen aan de verbetering van het toelatingsbeleid.
- › Vragen van omwonenden, telers en andere betrokkenen beantwoorden.
- › Planning: 2023 - 2031

Cognitieve effecten
bij kinderen

Lymfomen bij
volwassenen

COPD

Astma

Ziektebeelden

Ziekte van
Parkinson

Leukemie bij
kinderen

Acute/ chronische
klachten die zijn gemeld
bij huisartsen

➤ Onzekerheden

Vanuit onderzoek is nog onduidelijk:

- Op welke afstand er geen blootstelling is.
- Wat de gezondheidsrisico's zijn per soort teelt.
- Welke (combinatie van) stoffen zorgen voor risico.
- Hoeveel blootstelling mag plaatsvinden.

Nederlands onderzoek vindt niet dezelfde risico's als buitenlands onderzoek:

- Mogelijk door de beperkte kwaliteit en omvang.
- Sommige studies vinden wel aanwijzingen die overeenkomen.

Buitenlands onderzoek vertalen naar Nederland:

- Lastig
- Andere bestrijdingsmiddelen en spuittechnieken.

Bij toelatingsprocedure is onvoldoende aandacht voor:

- Ontwikkeling van ongeboren en jonge kinderen.
- Risico op neurodegeneratieve aandoeningen (zoals Parkinson).
- Cumulatieve effecten van middelen.

➤ Het voorzorgsprincipe

- Hoewel veel bekend is over blootstelling en effecten, blijven er onzekerheden bestaan.
- Geen wetenschappelijke consensus over de gezondheidsrisico's.

Voorzorgsprincipe: In situaties waarin aanwijzingen voor risico's bestaan, maar wetenschappelijk bewijs nog onvoldoende is, wordt geadviseerd om blootstelling zo veel mogelijk te beperken.

- In lijn met eerder advies Gezondheidsraad (2014, 2020)
- Beperken van blootstelling via alle mogelijke routes (integrale aanpak).

➤ Bronmaatregelen (voorkeur)

- Minder chemische bestrijdingsmiddelen

- Zet in op biologische/ ecologische alternatieven

- Advies voor ondernemers en consumenten

➤ Overdrachtsmaatregelen

- Houd zoveel mogelijk afstand tot gevoelige gebouwen.
- Beperk verspreiding via drift (of damp):

- Weersomstandigheden

- Perceelafscheiding

- Best-beschikbare technieken

➤ Maatregelen bij de ontvanger

1 Was groente en fruit (uit eigen tuin) goed.

2 Blootstelling aan spuitnevel beperken door tijdens of kort na bespuiting:

- Ramen/deuren te sluiten
- Niet in de tuin te zijn
- Huisdieren binnen te houden
- De was binnen te drogen

3 Doe uw schoenen uit voordat u het huis betreedt.

4 Gebruik zelf geen bestrijdingsmiddelen (tips voor alternatieven op Milieucentraal)

5 Waar mogelijk, maak afspraken met de teler.

- Teler kan laten weten wanneer hij gaat spuiten.
- LTO of andere organisatie kan faciliteren.

6 Contact met NVWA bij vragen/klachten over toezicht op of gebruik van bestrijdingsmiddelen.

GGD Zuid-Limburg

Web. www.ggdzl.nl

Tel. 088 880 5078

Email. milieu@ggdzl.nl